

JOULU.

Joulua vietetään Kristuksen syntymisen muistoksi. Kristus ei kuitenkaan ole syntynyt sinä aikana; uusimpien tutkimusten mukaan, jotka ovat aivan lopullisia, hän syntyi maaliskuun lopulla tai huhtikuun alussa v. 7 ennen Kristuksen syntymää ja kuoli 7 p. huhtikuuta v. 30 j. Kr. Me olemme siis aivan väärin laskeneet vuosiamme jälkeen Kristuksen syntymän. Tämä erehdys on pantava erään Dionysius Exiguuksen viaksi, joka on ajanlaskumme isä. Tähän tulokseen on tultu varsinkin prof. Gerhadtin perinpohjaisten tutkimusten avulla (*Der Stern des Messias* 1922), joka varsinkin tähtitieteellisten seikkojen nojalla (Betlehemin tähti) on tullut tähän eittämättömään loppupäätökseen. Kristuksen historiallista olemassaoloa ei enää, kuten aikoinaan Bruno Bauer, sovi epäillä, vaikka kyllä pätevin ei-kristillinen todistus siitä, eräs paikka historioitsija Josephuksen juutalaisessa historiassa todistettavasti on jälkepäin väärennetty.

Minä en ota tässä ratkaistavakseni, oliko Kristus kreikkalaisen sotilaan Pantheran ja juutalaisen »neitsyen» Maarian poika, siis »äpäralapsi», kuten monet muut suuret miehet, esim. Leonardo da Vinci, V. Rydbergin »kummallinen mies», ehkä maailman suurin äly, — Pantheran pojaksi väittää häntä näet Celsus, kuuluisa filosofi n. 150 j. Kr., jota vastaan kirkkoisä Origenes pani jyrkän vastalauseensa — vai Joosefin ja Maarian oikea poika vai vastoin vallitsevaa lakia korkeammista nisäkkäistä syntynyt partenogeneesin kautta pyhästä hengestä ja neitsyt Maariasta. Matteuksen evankeliumin alkupuoli (»älä pelkää») viittaa siihen, ettei hän ainakaan ollut Joosefin poika.

Hänen oppinsa on suuressa määrin, ainakin hengeltään, kotoisin itämailta: intialainen Gotama Buddha, joka monessa suhteessa on ollut hänen opettajansa, eli 500 vuotta e. Kr. Meillä on muuten moniaisia historiallisia todistuksia kulttuuriainesten leviämisestä idästä

länteen. — Niin esim. ovat meidän aakkosemme suorastaan tahi foinikialaisten kautta levinneet Egyptistä länteen, ja oikea jalokivi lapis lazzuli tuli pitkää karavaanietietä Tibetistä asti; samoin on tieteellisten todistusten mukaan esim. koko raamatun vedenpaisumustaru melkein sanasta sanaan lainattu babylonialaisesta Gilgamesh-sadusta, joka ehkä kuvaa jotakin Eufraatin ja Tigrisin muinaista tulvaa.

Judeassa oli monta lahkokuntaa, m. m. esseniaalaisten, joka suosi köyhää kansaa, oli monessa suhteessa lähellä Kristuksen oppia ja oli saanut virikkeen idästä päin (luultavasti parsilaisten uskonnosta). Yleensä oli, varsinkin farisealaisten tunnottomuuden ja ulkokullaisuuden takia, Judeassa kuten muuallakin muodostunut jyrkkä juopa köyhien ja rikkaitten välille; jo vanhan testamentin profeetat, etenkin Aamos, olivat kovasti jyrisseet rikkaitten väärinkäytöksiä vastaan, eikä voitaneakaan kieltää, ettei Kristus olisi ollut näitten vaikutusten alaisena. Ken raamattua lukee tarkasti, huomaa tämän suunnan Kristuksen toiminnassa useissa kohdin. Muuten on se seikka, että kristinuskko levisi ensin etupäässä köyhän kansan keskuuteen, ilmeisesti yhteydessä tämän alkuperäisen kristinopin kanssa.

Meidän ei tarvitse otaksua, että Kristus oli mikään »Jumalan poika» — sen kieltävät monet etevät teologitkin, mainittakoon semmoiset suurmiehet kuin Strauss, Feuerbach, Renan, V. Rydberg y. m. — vaan hän saattoi olla tavallinen tahi oikeammin sanoen epätavallinen ihminen, suuri ja jalo luonne, joka näki kansansa ja ihmiskunnan kärsimykset ja mistä hinnasta tahansa tahtoi, tosin omalla tavallansa, viitaten taivaalliseen elämään, lieventää kanssaihmistensä suruja, tuskia ja kurjuutta. Kristus oli tosiaan ylevä persoonallisuus, ja jos kohta emme kaikki voi hyväksyäkään hänen oppiansa (ei näet esim. kukaan voi rakastaa, korkeintaan vain kunnioittaa vihamiestään), täytyy meidän empi-mättä tunnustaa, että harva henkilö on asettanut siveelliset elämänvaatimukset niin korkealle kuin hän.

Ja sentakia me olemme kohottaneet hänet hyvin korkealle ihmiskunnan suurmiesten joukkoon, niiden, jotka henkensäkin uhraavat kannattamiensa jalojen aatteiden puolesta.

Me emme vietä Kristuksen syntymäpäivää oikeana päivänä, vaan talvipäivänseisauksen päivänä, jolloin valo luonnossa enenee, päivänä, jota monen monet kansat muinaisuudessakin ovat juhlapäivänä viettäneet. Joulun vietto on tässä suhteessa perintöä muilta pakanallisilta kansoilta.

Olkoon siis Kristus syntynyt minä päivänä tahansa ja mistä vanhemmista tahansa, hän oli kaikissa tapauksissa suurenmoinen henkilö, joka on ihmiskunnan siveelliseen elämään jättänyt syviä jälkiä. Ja sentähden viettämme hänen, tämän suurmiehen, joka heitti henkensä ihmiskunnan hyväksi, muistoa ylevin tuntein joulun muistorikkaina päivinä.

29. 8. 24.

IDEALISMI JA REALISMI.

»Sosialismilla on monta hyvää puolta, mutta se on materialistinen, liian realistinen, eikä se sisällä mitään idealistista eli ihanteellista.» Näin kuuluu useimmilta tahoilta lausuttavan kun joutuu keskustelemaan siitä jonkun ymmärtäväisemmän vastustajan kanssa.

Mitä on sitten idealismi eli ihanteellisuus (johtunut V. St. Kilpisen keksimästä sanasta ihanne = ideal) ja mitä on realismi? Realismiksi sanotaan tavallisesti sitä katsantokantaa, joka katselee maailman asioita (res) sellaisina kuin ne »todellisuudessa» (realiteetissa) meidän aisteillemme näyttävät. Idealismiksi taas sitä, joka ilmiöitten takaa hakee jotain aatetta (ideaa, kuten muinaisuuden suuri filosofi Platon († 347) sitä nimittää). Idealismista on erotettava ideologia, jolla tavallisesti